

1.1. Uczeń z opinią o specyficznych trudnościach w nauce o charakterze głębokiej dysleksji, dysgrafii i dysortografii – case study

Justyna Kapuścińska-Kozakiewicz

Coraz częściej w praktyce szkolnej nauczyciel ma do czynienia z różnego rodzaju opiniami i orzeczeniami. Są one wydawane przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne na podstawie przeprowadzonej diagnozy umiejętności dziecka oraz jego dojrzałości emocjonalnej. Celem nadrzędnym takiej diagnozy jest zdobycie wiedzy niezbędnej do tego, aby zaradzić problemom i udzielić odpowiedniego wsparcia zarówno dzieciom, młodzieży, jak i ich rodzicom. Właściwie przeprowadzona diagnoza pozwala na:

- określenie słabych i mocnych stron dziecka;
- wyjaśnienie mechanizmów funkcjonowania dziecka;
- wyjaśnienie problemów wychowawczych w funkcjonowaniu dziecka;
- prognozowanie skutków wychowania i terapii;
- wskazanie możliwości modyfikowania tego, co jest problematyczne w funkcjonowaniu dziecka.

Właściwie przeprowadzona diagnoza

Na podstawie uzyskanych w ten sposób wiadomości budowana jest opinia lub orzeczenie, które pozwalają w dalszej kolejności na wdrażanie w szkole działań i programów pomocowych oraz niezbędnej dokumentacji, na podstawie której organizowane są m.in. zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, terapia logopedyczna, terapia z zakresu integracji sensorycznej, socjoterapia. Nauczyciel jest bowiem zobowiązany do tego, aby przestrzegać zaleceń zawartych w opiniach i orzeczeniach, a zadaniem szkoły staje się stworzenie dziecku odpowiednich warunków do rozwoju i funkcjonowania.

Budowanie opinii/orzeczenia

Niestety, nauczyciele i dyrektorzy nie zawsze zdają sobie sprawę z tego, jakie zadania stawia przed nimi ustawodawca. Opinie często są bowiem napisane trudnym i nie do końca zrozumiałym językiem. Należy tutaj podkreślić, że za wywiązywanie się z zaleceń poradni i realizowanie pomocy

Wywiązywanie się z zaleceń

psychologiczno-pedagogicznej na terenie szkoły odpowiedzialny jest wychowawca. Jego rolą jest rozszyfrowanie zapisów umieszczonych w zaleceniach oraz przekazanie informacji na temat pracy z dzieckiem pozostałym nauczycielom. Powinien on zapoznać innych nauczycieli z opinią ucznia, przekazać im wiedzę na temat jego funkcjonowania oraz dopilnować tego, aby zostały dla niego zorganizowane odpowiednie zajęcia. Dodatkowo warto, żeby spotkał się z rodzicami dziecka i porozmawiał z nimi na temat tego, co oni powinni robić w domu i w jaki sposób mogą pracować, aby można było jak najszybciej dostrzec pozytywne efekty działań.

Warto również mieć świadomość tego, że w trakcie nauki szkolnej dziecko zmienia się, rozwija i nabiera coraz to nowych kompetencji. Dlatego niezwykle ważne staje się wracanie do otrzymanej opinii kilka razy w ciągu roku. Dzięki temu wychowawca ma możliwość na bieżąco dostosowywać formy i metody pracy z dzieckiem oraz weryfikować, które funkcje osiągnęły już oczekiwany poziom, a nad którymi należy dalej pracować.

OPINIA A ORZECZENIE

Opinia
a orzeczenie

W pierwszej kolejności należy przeanalizować, czym różni się opinia od orzeczenia i co oznacza dla szkoły, że jej uczeń otrzymał jeden z tych dokumentów (tab. 1).

Tabela 1. Cechy opinii i orzeczeń wydanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne

Opinia	Orzeczenie
<p>Wydawana w sprawie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej; • odroczenia obowiązku szkolnego; • dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom; • zwolnienia ucznia z wadą słuchu lub z głęboką dysleksją rozwojową z nauki drugiego języka obcego; • udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki; • przystąpienia ucznia lub absolwenta z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się odpowiednio do spraw- 	<p>Wydawane dzieciom:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niesłyszącym lub słabo słyszającym; • niewidomym lub słabo widzącym; • z niepełnosprawnością ruchową, w tym również z afazją; • z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym; • z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera; • z niepełnosprawnościami sprzężonymi (dziecko, które ma co najmniej dwie niepełnosprawności); • niedostosowanym społecznie lub zagrożonym niedostosowaniem społecznym

Opinia	Orzeczenie
<p>dzianu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w gimnazjum, egzaminu maturalnego lub egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, w warunkach i formie dostosowanej do indywidualnych potrzeb psychofizycznych ucznia lub absolwenta;</p> <ul style="list-style-type: none"> • objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną na terenie szkoły/przedszkola; • objęcia dziecka zajęciami z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju 	
<p>Zawiera:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oznaczenie poradni i nr opinii; • dane osobowe ucznia, jego możliwości psychofizyczne oraz informacje o indywidualnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych; • diagnozę psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną; • zalecenia do pracy z uczniem oraz wskazania do tego, jakie formy zajęć powinny zostać dla niego zorganizowane na terenie szkoły 	<p>Zawiera:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dane osobowe dziecka; • okres, na jaki przyznawane jest orzeczenie; • przyczynę wydania orzeczenia; • diagnozę; • zalecenia, w tym również zalecenia optymalnych form kształcenia dziecka np. w szkole integracyjnej; • uzasadnienie; • informacje na temat możliwości odwołania się od decyzji zespołu orzekającego

Źródło: opracowanie własne (na podstawie: www.wolowpce.pl/pliki/upload/publikacja-%20jak%20interpretowa%C4%87%20opinie%20ppp.pdf, stan na dzień 24.06.2019)

Jak widać, orzeczenie dotyczy przede wszystkim dzieci z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, natomiast opinia wydawana jest przede wszystkim w sytuacjach, kiedy mamy do czynienia z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Jej głównym celem staje się poinformowanie osób pracujących z dzieckiem o jego słabych i mocnych stronach oraz wskazanie kierunków działań, jakie powinny zostać podjęte w trakcie pracy z nim.

CASE STUDY: UCZEŃ ZE SPECYFICZNYMI TRUDNOŚCIAMI W NAUCE O CHARAKTERZE GŁĘBOKIEJ DYSLEKSJI, DYSGRAFII I DYSORTOGRAFII

Wszystko to, co zostało do tej pory omówione, dotyczy pewnych aspektów teoretycznych, o których każdy nauczyciel powinien wiedzieć. Jednak najważniejsze jest umiejętne czytanie opinii i właściwe interpretowanie informacji, które są w nich zawarte. W tym celu należy pochylić się nad konkretnym przypadkiem i przeanalizować dokument dokładnie i szczegółowo. Poniżej zamieszczam więc fragmenty opinii dziecka, u którego zdiagnozowano specyficzne trudności w nauce o charakterze głębokiej dysleksji, dysgrafii i dysortografii. Jak

Uczeń z trudnościami w nauce

można zauważyć, jest to trudny przypadek, wymagający dużo uwagi i wsparcia ze strony nauczycieli. Dodatkowo należy bardzo mocno wzmacniać rodziców w ich działaniach, ponieważ mogą oni czuć się zagubieni i niepewni, co będzie jednocześnie niekorzystnie oddziaływało na ich relacje z dzieckiem i podejście do jego trudności.

Dziecko I. zgłosili do tutejszej poradni rodzice (...). Z rozmowy z rodzicami wiadomo, że u I. znacznie nasiliły się trudności z opanowaniem materiału szkolnego, szczególnie w zakresie pisania i nauki języków obcych. Chłopiec był diagnozowany psychologicznie i pedagogicznie po raz pierwszy na etapie klasy II, a następnie w klasie III. Zakwalifikowany do grupy uczniów ryzyka dysleksji.

Postępowanie
na etapie edukacji
wczesnoszkolnej

Co to oznacza w praktyce? Chłopiec aktualnie został promowany do klasy V, jednak jego trudności w nauce mają swój początek w edukacji wczesnoszkolnej. Już wówczas zauważono, że ma problemy z opanowaniem nowych wiadomości i umiejętności. W związku z tym poproszono rodziców o wykonanie badań w poradni psychologiczno-pedagogicznej. W dwóch opiniach, które zostały wydane w trzyletnim cyklu kształcenia, stwierdzono, że u dziecka można zaobserwować objawy, które zaliczają go do grupy ryzyka dysleksji. W związku z tym podejmowano różne działania mające na celu zniwelowanie tych trudności i wspieranie mocnych stron ucznia.

Niestety, nie przyniosły one oczekiwanych rezultatów, dlatego na koniec klasy IV rodzice po raz kolejny udali się do poradni. Diagnoza miała następujący charakter:

*Przeprowadzona aktualnie psychologiczna diagnoza kontrolna wykazała **przeciwny potencjał intelektualny o nieharmonijnym przebiegu w zakresie poszczególnych sprawności**. Obecnie lepiej ukształtowana jest sfera wykonawcza niż słowno-pojęciowa, na której bazuje edukacja szkolna. Prawidłowo ukształtowane jest rozumowanie w oparciu o materiał konkretno-obrazowy i jest to mocna strona dziecka. Nieco słabiej – ale w przedziale norm wiekowych – funkcjonuje rozumowanie pojęciowe oraz arytmetyczne. Natomiast znaczące deficyty obserwuje się w sferze werbalnej, w zakresie formułowania dłuższych wypowiedzi na określony temat, szczególnie w formie pisemnej.*

Analiza podanych
sformułowań

W tym fragmencie jest bardzo dużo sformułowań, których analizą musimy się zająć. Zacznijmy od tego, co zostało wyszczególnione w tekście. Co oznacza dla nauczycieli stwierdzenie, że dziecko ma przeciwny potencjał intelektualny o nieharmonijnym przebiegu? Należy stwierdzić, że dziecko mieści się w normie

intelektualnej, ale poszczególne funkcje i zdolności poznawcze rozwijają się w innym tempie niż ogólnie przyjęte dla danej grupy wiekowej (opóźniony lub przyspieszony rozwój). Lepiej rozwija się sfera wykonawcza, czyli bezsłowna. Obejmuje ona swoim zakresem przede wszystkim funkcjonowanie przestrzenno-spostrzeżeniowe oraz logiczne myślenie, które oparte jest przede wszystkim na materiale wzrokowym, np. pamięć wzrokowa. Sfera słowno-pojęciowa, która u I. jest zdecydowanie gorzej rozwinięta, dotyczy umiejętności posługiwania się nabytą przez siebie wiedzą w praktyce. Chodzi tutaj przede wszystkim o wykorzystanie w codziennym życiu wiedzy i słownictwa, które zostało opanowane przez ucznia, stosowanie logicznego myślenia, ale w oparciu o materiał pojęciowy (np. wyciąganie wniosków czy porównywanie określonych zjawisk). Dodatkowo można tu zaliczyć:

- pamięć słuchową;
- znajomość standardów zachowania się obowiązujących w społeczeństwie;
- właściwe interpretowanie norm zachowania;
- myślenie i rozumowanie arytmetyczne.

Nieprzypadkowo użyto tutaj więc sformułowania, że jest to sfera, na której bazuje edukacja szkolna. Wszystkie te umiejętności pomagają uczniowi opanować nowy materiał i utrwalić wiadomości pojawiające się wcześniej. Dzięki temu dziecko potrafi skupić się na zajęciach i zdaje sobie sprawę z tego, jakie są konsekwencje negatywnych i pozytywnych działań przez nie podejmowanych. Jeśli więc w tym aspekcie pojawiają się trudności, to można stwierdzić, że uczeń będzie miał problem z uwagą i koncentracją oraz właściwym zachowaniem się w trakcie zajęć szkolnych, uroczystości i wyjść. Dodatkowo, nie rozumiejąc nowych zagadnień, będzie się nudził na lekcjach i przeszkadzał. Należy pamiętać, że nie wynika to do końca z jego złej woli, ale z problemów, które mu towarzyszą.

Rolą wychowawcy będzie więc przeprowadzanie rozmów z dzieckiem na temat jego zachowania i zwracanie mu uwagi na to, jakie konsekwencje ono za sobą pociąga. Warto byłoby również ustalić kodeks zachowania określający, które zachowania są aprobowane, a które niekoniecznie. Dobrze byłoby także porozmawiać z innymi nauczycielami i ustalić wspólną strategię działania, np. robienie przerw w trakcie zajęć lub dawanie I. łatwiejszych zadań, niewywołujących w nim niechęci i frustracji.

W dalszej części dowiadujemy się, że mocną stroną dziecka są działania na materiale konkretno-obrazowym. Co to oznacza dla nauczycieli? Myślenie konkretno-obrazowe polega na tym, że uczeń jest w stanie:

Rola
wychowawcy

Myślenie
konkretno-
obrazowe

- przywołać z pamięci wygląd przedmiotu;
- opisać przedmiot bez jego oglądania;
- uświadomić sobie wszystkie cechy przedmiotu i dokonać jego dalszej analizy.

Trudności
w sferze
werbalnej

Jest to ważna umiejętność dla dziecka, jednak powinna ona przyczynić się do swobodnego przejścia do myślenia logicznego (pojęciowego). U chłopca ta sfera jest słabiej rozwinięta, jednak mieści się jeszcze w granicach normy. Nie do końca potrafi on formułować wnioski i kreować sądy na temat różnych rzeczy i zjawisk. Również umiejętności matematyczne, związane z rozwiązywaniem zadań i wykonywaniem obliczeń sposobem pisemnym czy na ułamkach, są obniżone. Największą trudnością dla dziecka jest budowanie dłuższych wypowiedzi, zarówno ustnych, jak i pisemnych. Chłopiec ma bowiem zbyt mały zasób słownictwa i nie zawsze jest w stanie właściwie przekazać swoją myśl. W tym przypadku wychowawca powinien zwrócić szczególną uwagę nauczycielom na zachęcanie dziecka do budowania wypowiedzi ustnych i poszerzania jego słownictwa. Warto przygotować dla niego proste teksty, które będą utrwały pewne zwroty i wyrażenia. Również w trakcie godziny wychowawczej można go zachęcać do przygotowywania projektów, plakatów lub prezentacji, mających na celu poszerzanie wiedzy i rozwijanie kompetencji językowych.

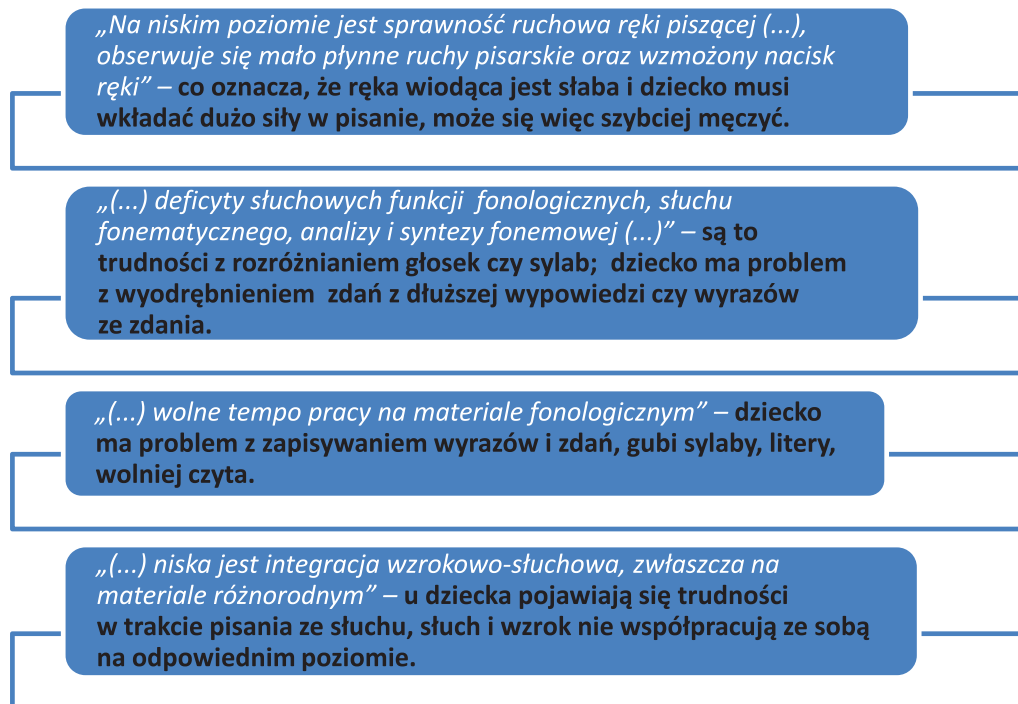
Dodatkowo stwierdzono występowanie zaburzeń w obszarze współdziałania i funkcji wzrokowych, ruchowych i manipulacyjnych:

Znaczące deficyty stwierdza się w obszarze koordynacji wzrokowo-ruchowej oraz uczenia wzrokowo-ruchowego, co przekłada się na nasilone trudności z pisaniem.

Deficyty
w koordynacji
oraz uczeniu
wzrokowo-
ruchowym

Zgodnie z tym sformułowaniem założyć można, że dziecko ma trudności z opanowaniem umiejętności, w trakcie których wymagana jest współpraca analizatora wzrokowego oraz rąk i nóg. Dlatego też będzie miał problem z przepisywaniem zdań z tablicy oraz samodzielnym zapisywaniem jakichkolwiek wypowiedzi w zeszycie.

W dalszej części nastąpiła ocena funkcji percepcyjno-motorycznych, czyli zdolności do prawidłowego spostrzegania bodźców słuchowych i wzrokowych, ich interpretowania i organizowania (rys. 1).

Rys. 1. Opis funkcji percepcyjno-motorycznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznej

Kolejnym krokiem, który podjęto w celu przeprowadzenia rzetelnej diagnozy, była ocena umiejętności szkolnych dziecka. Zwrócono tutaj szczególną uwagę na takie kwestie jak:

Ocena
umiejętności
szkolnych

- krótki tekst sensowny czyta mało płynnie, z licznymi błędami, nie w pełni go rozumie;
- niechętnie pracuje z tekstem dłuższym i złożonym;
- w wolnym tempie dekoduje materiał bezsensowny;
- na bardzo niskim poziomie kształtuje się umiejętność pisania ze słuchu;
- pismo jest mało czytelne, nieestetyczne;
- stwierdza się wolniejsze tempo pracy podczas pamięciowego wykonywania działań z zakresu dodawania i odejmowania;
- I. potrzebuje wielozmysłowego treningu utrwalającego tabliczkę mnożenia i dzielenia.

Z zamieszczonych powyżej informacji wynika, że dziecko ma liczne trudności w zakresie umiejętności językowych. Jest to informacja niezwykle ważna dla polonisty. Wychowawca powinien więc wyjaśnić bardzo szczegółowo, na czym te

trudności polegają i z czym się wiążą. Uczeń będzie bowiem unikał tych aktywności, które wymagają od niego skupienia się na dłuższym i bardziej złożonym tekście. Poza tym, będzie miał problem z pisaniem tekstu z pamięci. Dodatkowo sposób zapisu będzie przeważnie nieczytelny. Jednocześnie stwierdzono, że dziecko nadal nie opanowało tabliczki mnożenia i dzielenia i należy podjąć działania, które będą angażowały wszystkie zmysły w celu opanowania tej umiejętności. Wolne tempo pracy jest także zauważalne w trakcie wykonywania obliczeń w pamięci. Co za tym idzie, możliwe jest popełnianie większej liczby błędów w trakcie wykonywania działań. Należy więc zorganizować spotkanie wszystkich nauczycieli pracujących z dzieckiem i ustalić pewne zasady obowiązujące na wszystkich zajęciach. Wychowawca musi zwrócić uwagę na to, że w obliczu tak dużych trudności trzeba wspierać i motywować chłopca oraz stawiać przed nim wyzwania, którym będzie w stanie sprostać.

Podsumowanie
diagnozy

W podsumowaniu diagnozy można przeczytać, co następuje:

*Utrzymują się głębokie deficyty parcjalne w rozwoju poznawczym, które obejmują: koordynację wzrokowo-ruchową i uczenie wzrokowo-ruchowe, sprawność grafomotoryczną, integrację wzrokowo-słuchową, sprawność fonologiczną. Proces uczenia jest zakłócony dekoncentracjami, dlatego materiał dydaktyczny słabo się utrwała. **Trudności w nauce mają charakter specyficzny – głęboka dysleksja rozwojowa, dysgrafia, dysortografia.** Uczeń potrzebuje szczególnych form i metod nauczania właściwych dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w nauce, dlatego wskazana jest **kontynuacja kształcenia w warunkach klasy terapeutycznej.***

Deficyty parcjalne

Należy zwrócić uwagę na sformułowanie „deficyty parcjalne”. Chodzi tutaj o to, że są to deficyty, które dotyczą jakiegoś większego obszaru. Tych trudności jest dość dużo i mają one istotny wpływ na funkcjonowanie dziecka. Poza tym cały proces dydaktyczny zostaje zakłócony przez brak koncentracji i uwagi na zajęciach. Materiał omawiany na lekcjach jest więc słabo przyswajany i dużo dłużej utrwalany. Specjaliści zdiagnozowali u I. głęboką dysleksję rozwojową.

Dysleksja
rozwojowa

Zacznijmy jednak od zastanowienia się, co oznacza słowo „rozwojowa” w tym sformułowaniu. Chodzi tutaj o fakt, że zaburzenia istnieją od samego początku nauki szkolnej i pomimo podejmowanej pracy i działań dalej się rozwijają. Jeśli zaś weźmiemy pod uwagę całe sformułowanie, to możemy uznać, że dziecko zatrzymało się w rozwoju umiejętności czytelnicych na poziomie czytania elementarnego i istnieje bardzo duże prawdopodobieństwo, że nie osiągnie wyższego poziomu lub proces ten zostanie wydłużony o trzy-cztery lata. Tak poważnym zaburzeniem w zakresie czytania towarzyszą również bardzo często

trudności z opanowaniem poprawnej pisowni. Dysgrafia jest to natomiast zaburzenie umiejętności pisania. Można więc wnioskować, że pismo dziecka jest nieczytelne, a niektóre słowa zostają zapisane w sposób charakterystyczny „tak, jak je dziecko usłyszy”.

Kolejnym przykładem specyficznych trudności w nauce jest dysortografia. Polega ona na tym, że dziecko ma problem z opanowaniem poprawnej pisowni i popełnia różnego rodzaju błędy, zarówno te typowo ortograficzne, jak i związane z myleniem liter, opuszczaniem lub dodawaniem liter lub sylab czy pisaniem liter i cyfr w odbiciu lustrzanym. Biorąc więc pod uwagę rodzaj trudności i ich intensywność, warto przeanalizować zalecenia, jakie się w tej opinii pojawiły, i zastanowić się, jaki wpływ mają one na pracę poszczególnych osób (tab. 2).

Dysgrafia
i dysortografia

Tabela 2. Zalecenia zawarte w opinii oraz ich konsekwencje dla wychowawcy i poszczególnych nauczycieli

Zalecenie	Wychowawca	Nauczyciele
Dostosowanie wymagań edukacyjnych do potrzeb i możliwości dziecka w zakresie czytania, pisania i liczenia	<ul style="list-style-type: none"> przekazanie szczegółowych wytycznych wszystkim osobom pracującym z dzieckiem oraz wskazanie, jakie działania powinni podjąć, aby umożliwić mu poszerzenie wiedzy i umiejętności; uwrażliwienie nauczycieli na konieczność wydłużenia czasu pracy dziecka, przede wszystkim na sprawdzianach, oraz dostosowanie liczby zadań do jego możliwości 	<p>1) j. polski:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozważenie opisowego charakteru oceny błędów; umożliwienie odpowiedzi ustnej w przypadku nieczytelnego zapisu; umożliwienie przynoszenia prac pisemnych przygotowanych na komputerze; brak oceny za estetykę pisma; niezmuszanie dziecka do czytania nowych tekstów na forum klasy; <p>2) matematyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> udzielanie wsparcia dziecku w trakcie rozwiązywania zadań z treścią; ukierunkowanie ucznia na sposób rozwiązania zadania matematycznego; zezwolenie na stosowanie obliczeń w dogodny dla ucznia sposób; w ocenie sprawdzianu branie pod uwagę nie tylko wyniku końcowego, ale również etapów dochodzenia do niego; częste powtarzanie podstawowych pojęć matematycznych; <p>3) język obcy:</p> <ul style="list-style-type: none"> uwzględnianie trudności w czytaniu i pisaniu na zajęciach z języka obcego; <p>4) wszyscy nauczyciele:</p> <ul style="list-style-type: none"> umożliwienie indywidualnego zaliczania sprawdzianów; odpytywanie z małej partii materiału; odpytywanie z zadań o niewielkim stopniu trudności; częste ocenianie zadań domowych

Zalecenie	Wychowawca	Nauczyciele
Uwzględnianie wysiłku i starań	<ul style="list-style-type: none"> zwrócenie uwagi nauczycielom, że uczeń ma dużo różnego rodzaju trudności i należy wspierać go za podejmowane próby, np. zgłaszanie się na zajęciach, systematyczne odrabianie prac domowych 	1) wszyscy nauczyciele: <ul style="list-style-type: none"> uprzedzanie o sprawdzianach i kartkówce z dużym wyprzedzeniem; umożliwienie wykonywania dodatkowych prac w formie: plakatów, prac plastycznych, wypracowań pisanych w domu przy użyciu komputera, wykonywania dodatkowych zadań matematycznych w domu
Uczeń ma prawo do zwolnienia z drugiego języka obcego	<ul style="list-style-type: none"> przekazanie informacji do dyrektora szkoły; poinformowanie nauczyciela uczącego drugiego języka obcego 	<ul style="list-style-type: none"> zwolnienie dziecka z zajęć z drugiego języka obcego
Kontynuacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formie: <ul style="list-style-type: none"> zajęć korekcyjno-kompensacyjnych; zajęć dydaktyczno-wyrównawczych z j. polskiego, j. obcego i matematyki 	<ul style="list-style-type: none"> przeanalizowanie opinii oraz poinformowanie dyrektora szkoły o konieczności zorganizowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla danego dziecka; przygotowanie niezbędnej dokumentacji z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej; poinformowanie nauczycieli przedmiotowych o konieczności wdrożenia zajęć z uczniem; zwrócenie uwagi nauczycielom, aby opierali się w swoich działaniach na mocnych stronach dziecka i pozytywnie motywowali go do działania 	1) nauczyciele matematyki, j. polskiego i j. obcego: <ul style="list-style-type: none"> organizacja zajęć dodatkowych; wyrównywanie braków na zajęciach obejmujące m.in. trening pisanie i czytania oraz czytania ze zrozumieniem, utrwalanie zasad ortograficznych i praca nad poprawnym zapisem tekstu, utrwalanie umiejętności matematycznych (w szczególności z zakresu tabliczki mnożenia i dzielenie oraz sprawnego dodawania i odejmowania); stosowanie metod polisensorycznych w nauczaniu dziecka, czyli angażowanie wielu zmysłów na zajęciach, tak żeby były one atrakcyjne dla ucznia, niezależnie od preferowanego przez niego stylu uczenia się (wzrokowcy, słuchowcy, kinestetycy)

Źródło: opracowanie własne (na podstawie opinii dziecka z poradni psychologiczno-pedagogicznej)

Pomoc
psychologiczno-
pedagogiczna

Ważne jest, żeby wychowawca miał świadomość, że to jego obowiązkiem staje się zadbanie o to, aby uczeń uzyskał pomoc psychologiczno-pedagogiczną na terenie szkoły. Powinien on przekazać wszystkim nauczycielom opinię do wglądu i wyjaśnić, na czym dane trudności polegają i jakie działania należy podjąć na zajęciach z poszczególnych przedmiotów. W tym celu najlepiej byłoby, gdyby uzyskał na dokumencie podpis każdego nauczyciela pracującego z danym uczniem. Dzięki temu będzie miał pewność, że nikt tego nie zbagatelizuje.

Dodatkowo najważniejszym zaleceniem w tej opinii jest dostosowanie warunków egzaminów zewnętrznych na etapie nauki w szkole podstawowej oraz na kolejnych etapach edukacji do potrzeb i możliwości ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w nauce zgodnie z komunikami OKE. Oznacza to, że na chwilę obecną dziecko miałyby wydłużony czas egzaminu oraz możliwość nieprzenoszenia odpowiedzi na kartę odpowiedzi. W inny sposób byłyby również oceniane jego prace pisemne oraz rozwiązania zadań otwartych na egzaminie z matematyki. Jest to bardzo istotne, ponieważ zapobiega dodatkowemu stresowi związanemu z upływem czasu. Pozwala również na większą swobodę w trakcie pisania wypracowania. Uczeń bowiem nie musi się stresować tym, że popełnia błędy ortograficzne, ponieważ nie będzie on za nie oceniany. Rolą wychowawcy jest więc także dopilnowanie, aby uwzględniono tego ucznia i jego opinię w trakcie przeprowadzanych egzaminów zewnętrznych.

Dostosowanie warunków egzaminów

Na samym końcu wychowawca zobowiązany jest do tego, aby spotkać się z rodzicami ucznia i przekazać im informacje na temat przeanalizowanej opinii oraz działań, jakie zostaną podjęte na terenie szkoły. Rodzice lub prawni opiekunowie muszą bowiem wyrazić na nie zgodę. Dobrze jest w trakcie takiego spotkania zastanowić się wspólnie nad tym, jakie obowiązki w zakresie pomocy dziecku mają rodzice:

Obowiązki rodziców

- *monitorowanie pracy dydaktycznej dziecka w domu;*
- *ćwiczenie sprawności czytelnicych z wykorzystaniem tekstów prostych i niedługich;*
- *stosowanie krótkich ćwiczeń w pisaniu ze słuchu oraz prowadzenie wspólnej korekty pod względem poprawności;*
- *prowadzenie treningu ortograficznego;*
- *prowadzenie treningu arytmetycznego.*

Wychowawca powinien więc zwrócić uwagę rodzicom, że nie mogą oni za mocno obciążać dziecka zadaniami, jednak praca ta powinna być systematyczna. Warto stosować w jej trakcie przyjemne i ciekawe zadania, tak żeby chłopiec nie czuł się zniechęcony. Nie powinny one być również zbyt trudne. Najlepiej gdyby dotyczyły materiału już omówionego w szkole, który należy w dalszym ciągu utrwalać. Warto również zachęcać dziecko do samodzielnej pracy, np. odrabiania zadań domowych, ale należy następnie te zadania sprawdzić i wspólnie poprawić, żeby dziecko utrwaliło sobie poprawne wzorce.

Patrząc na analizowaną opinię, należy stwierdzić, że przypadek nie jest łatwy. Dlatego potrzebna jest tutaj współpraca i zaangażowanie wielu osób. Tylko

